

ПЕДАГОГИКА БАГЫТЫНДАГЫ БАКАЛАВРЛАРДЫН ИНСТРУМЕНТАЛДЫК
КОМПЕТЕНЦИЯЛАРЫ
ИНСТРУМЕНТАЛЬНЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ БАКАЛАВРА ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
НАПРАВЛЕНИЯ
INSTRUMENTAL COMPETENCIES OF PEDAGOGY BACHELORS

Сияев Т.М. – п.и.д., профессор, С.Нааматов ат. НМУ,
siyaev@mail.ru

Алинбекова С. Ш. – аспирант, С.Нааматов ат. НМУ,
alunbekova@mail.ru

Батырова Ы.М. - аспирант, ЖАМУ
yryskan1972@mail.ru

Аннотация: Бул эмгекте педагогика багытындагы бакалаврлардын жалпы окуу программасынын негизги көрсөткүчтөрү каралган. Мамлекеттик стандартка ылайык педагогика багытындагы бакалаврлардын күтүлгөн жалпы инструменталдык компетенциялары берилди.

Аннотация: В данной работе рассмотрены основные показатели учебных программ бакалавра педагогического направления. Приведены ожидаемые инструментальные компетенции бакалавра педагогического направления в соответствии с государственным стандартом.

Annotation: In this paper, the main indicators of the bachelor's curriculum of the pedagogical direction are considered. The expected instrumental competences of the bachelor of pedagogical direction are given in accordance with the state standard.

Ачык сөздөр: компетенция, инструменталдык компетенция, социалдык, инсандык менен маданий компетенция, аккредитация, аккредитациялык талаптар, жалпы окуу программалар.

Ключевые слова: компетенция, инструментальная компетенция, социальная, личностная и культурная компетенция, аккредитация, требования аккредитации, учебные программы.

Key words: competency, instrumental, social, personal and cultural competencies, accreditation, accreditation requirements, academic programs.

Азыркы мезгилде, Республикабыздын окуу программаларын жана окуу жайларын аккредитациялоо боюнча төрт көз карансыз агенттик расмий түрдө иш алып барууда. Алар Билим берүү чөйрөсүндөгү сапаттын кепилдиги боюнча көз карансыз агенттиги «EdNet» коомдук фонду ([http:// accreditation.kg](http://accreditation.kg)), Билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоо боюнча агенттиги ([http:// aaoro.kg](http://aaoro.kg)), Көз карансыз аккредитациялоо агенттиги «Эл баасы» ([http:// elbaasy.org](http://elbaasy.org)) жана Көз карансыз аккредитациялоо жана рейтингди аныктоо агенттиги (Казакстан, ([http:// iaar.kz](http://iaar.kz))). Белгилүү болгондой, 2016 -2017 окуу жылында аккредитациялоо процессин эки агенттик Билим берүү чөйрөсүндөгү сапаттын кепилдиги боюнча көз карансыз агенттиги «EdNet» коомдук фонду жана Билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоо боюнча агенттиги алып барды. Алардын расмий баракчасына таянсак анда, «EdNet» агенттиги Б. Ельцин атындагы Кыргыз Орус Славян университетинин уч магистрдик программасынын экөө бкш жылга, бирөө шарттуу бир жылга, Кыргыз Казах университетинин бир бакалавр программа шарттуу түрдө бир жылга, Талас мамлекеттик университетини эки бакалаврды

пргограммасы беш жылга, эки бакалаврдык программасы шарттуу бир жылга, К. Дикамбаев атындагы Дипломатия академиясынын магистратурасы шарттуу бир жылга, ОБСЕнин Бишкек шаарындагы Академиясынын магистратурасы беш жылга, Орто Азиядагы Эл аралык университеттин эки балаврдык программасы беш жылга жана С.Тентимишов атындагы Канттагы медициналык Институттун эки адистиги беш жылга аккредитациялан өткөрүшкөн [1], ал эми Билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоо боюнча агентиги жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндө К. Скрыбин атындагы КУАУнун бир бакалаврдык программа жана үч магистрдик программасы, «Манас» КТУнун тогус магистрдик программасы, С.Нааматов атындагы НМУнун бир бакалаврдык жана бир магистрдик программалары, К. Тыныстанов атындагы ЫМУнун төрт жана үч бакалаврдык программалары, Социалдык өнүктүрүү жана ишкердикти колдоо Институтунун беш бакалаврдык программалар, И. Арабаев атындагы КМУнун бир бакалаврдык программасы, Кыргыз Казах университетинин үч бакалаврдык программасы, Эл аралык КЕЙИН Институтунун бир бакалаврдык программасы аккредитациядан беш жылдык мөөнөткө өткөргөн[2].

Ар бир билим берүү уюмдары аккредитациядан өтүлүүчү курс, бакалавриат жана магистрат боюнча Жалпы билим берүү программасын (ЖББП) иштеп чыгышы зарыл. ЖББПнын өзөгүн мамлекет тарабынан кабыл алынган билим стандарттын түздөн-түз иш жүзүнө ашырууда күтүлгөн жыйынтыктардын чыныгы ордун алганын аныкталган методологиялык ыкмалар менен ырастоо түзөт. Окуу жайдын адистештирилген кафедрасы аккредитациядан өтүп жаткан ЖББПны ар тараптан далилдүү жана текшерилүүчү фактылар менен аккредитациялоонун минималдык талаптарына дал келээрин расмий түрдө көз карансыз аккредитациялоо агентигине тапшырат. Ал эми, ЖББПны аккредитациялоо өткөрүп жаткан көз карансыз агенттиктер расмий түрдө бекитилген процедуралык иш аракеттер менен терең анализден өткөрүү менен ЖББПны беш жылдык мөөнөткө же шарттуу түрдө бир жылдык мөөнөткө аккредитациялоо сертификатын тапшырышат. Эгерде, ЖББП минималдуу талаптарга туура келбей калган учурда аккредитациядон баш тартуу чечими расмий түрдө кабыл алынат.

Белгилүү болгондой, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин 15 – сентябрь 2015 – жылы № 1179/1 буйругу менен Жогорку кесиптик берүүнүн Мамлекеттик билим берүүнүн стандарты бекитилген [5]. Мамлекеттик билим берүүнүн стандартынын алкагында 550000 Педагогика багытында 550700 Педагогика боюнча бакалавриаттын стандартты бекитилген. Ал стандартта, Жалпы билим берүү программасына (ЖББП) төмөндөгүдөй аныктама берилген: «ЖББП даярдоонун тиешелүү багытында максаты аныктоонун, күтүлгөн жыйынтыктарды, мазмунду жана билим берүү процесстин ишке ашышын камтыган окуу методикалык документациялардын жыйындысы» [5]. Мамлекеттик стандарта педагогика багытындагы даярдоонун бүтүрүүчүсү жалпысынан алганда 62 компетенцияга калыптануусу бекитилген. Көрсөтүлгөн компетенцияларды бөлүнүштөрү 1-таблицада берилди.

Таблица 1 . Педагогика багыты боюнча компетенциялар

Компетенциянын түрлөрү	универсалдык			кесиптик
	Жалпы илимий	Инструменталдык	Социалдык, инсандык менен жана маданий	
Компетенциялардын саны	6	6	5	45
Компетенциялардын жалпы саны			62	

Бул эмгекте 550700 Педагогика багытындагы бакалаврлардын инструменталдык компетенцияларынын болжолдуу деңгээлдери жана ал деңгээлге ылайыктуу компетенцияларды көрсөткүчтөрү аныкталды.

Таблица 2. Компетенциялар жана алардын көрсөткүчтөрү

Компетенция	Стандартка ылайык компетенциянын мазмунун	Талаптардын минималдык деңгээлдери	
		деңгээлде ри	көрсөткүчтөрү
ИК	ИНСТРУМЕНТАЛДЫК КОМПЕТЕНЦИЯЛАР		
ИК - 1	маалыматты иштетүү, сактоо, кабыл алуу каражаттарына жана ыкмаларына, негизги усулдарына, маалыматты башкаруу каражаты катары компьютер менен иштөө жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу	Төмөнкү	маалыматты иштетүү, сактоо, кабыл алуу каражаттары жана компьютерде иштөө боюнча билимдерге ээ болот
		Орто	
		Жогорку	
ИК - 2	мамлекеттик жана расмий тилдерде жазуу жана ооз эки түрүндө логикалык жактан туура, аргументтүү жана так кеп жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу	Төмөнкү	мамлекеттик жана расмий тилдерде жазуу боюнча жана ооз эки түрүндө логикалык жактан туура, аргументтүү жана так кеп боюнча билимдерге ээ болот
		Орто	мамлекеттик жана расмий тилдерде жазууга жана ооз эки түрүндө логикалык жактан туура, аргументтүү жана так кепти түзүүгө жөндөмдүүлүктөрүнө ээ болот
		Жогорку	мамлекеттик жана расмий тилдерде жазуу жана ооз эки түрүндө логикалык жактан туура, аргументтүү жана так кепти жогорку деңгээлге эч кыйылчылыкка кездешпестен жүргүзө ала
ИК- 3	социалдык баарлашуу деңгээлинде бир чет тилин билүү	Төмөнкү	Социалдык баарлашуу үчүн бир чет тилин билет
		Орто	Социалдык баарлашууда бир чет тилинде сүйлөшүүнү алып барууда жөндөмдүү болот
		Жогорку	Социалдык баарлашууну бир чет тилде жогорку деңгээлде жүргүзө алат
ИК- 4	педагогикалык процесстин бардык	Төмөнкү	педагогикалык процесстин

	субъектилері менен позитивдүү жана конструктивдүү инсан аралык байланышты, башкаруу чечимдерин кабыл алуу жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу		бардык субъектилері менен позитивдүү жана конструктивдүү инсан аралык байланыштар боюнча, башкаруу чечимдерин кабыл алуу билимине ээ болот
		Орто	педагогикалык процесстин бардык субъектилері менен позитивдүү жана конструктивдүү инсан аралык байланыштар боюнча, башкаруу чечимдерин кабыл алуу жөндөмдүүлүктөргө ээ болот
		Жогорку	педагогикалык процесстин бардык субъектилері менен позитивдүү жана конструктивдүү инсан аралык байланыштарды жогорку деңгээлде түзөт, башкаруу чечимдеринин натыйжалуулугун камсыз кылат
ИК-5	жаңы абалды баалай билүү жана анын жыйынтыктарын аңдоо менен ага адаптациялануу жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу	Төмөнкү	жаңы абалды баалай билүү жана анын жыйынтыктарын аңдоо боюнча, ал процеске адаптациялануу боюнча билимдерге ээ болот
		Орто	жаңы абалды баалай билүү жана анын жыйынтыктарын аңдоо боюнча, ал процеске адаптациялануу боюнча жөндөмдүүлүктөргө ээ болот
		Жогорку	жаңы абалды ар тараптан баалай билет жана анын жыйынтыктарын чыгара алат , жаңы абалда тез убакыттин ичинде адаптациялана алат
ИК-6	билим берүү процессинде окуучулардын ден соолугун сактоо жана өмүр коопсуздугун камсыз кылуу боюнча шарттарды түзүү жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу	Төмөнкү	билим берүү процессинде окуучулардын ден соолугун сактоо жана өмүр коопсуздугун камсыз кылуу боюнча билимге ээ болот
		Орто	билим берүү процессинде

			окуучулардын ден соолугун сактоо жана өмүр коопсуздугун камсыз кылуу жөндөмдүүлүктөрүнө ээ болот
		Жогорку	билим берүү процессинде окуучулардын ден соолугун үзгүлтүксүз сактайт жана өмүр коопсуздугун толугу менен камсыздайт

Илимий изилдөөнүн кийинки этабында 550700 Педагогика багытындагы бакалаврлардын социалдык, инсандык менен жалпы маданий компетенцияларынын болжолдуу деңгээлдери жана ал деңгээлге ылайыктуу компетенцияларды көрсөткүчтөрү аныкталат.

Колдонулган адабияттардын тизмеси:

1. <http://www.accreditation.kg>
2. <http://www.aaopo.kg>
3. <http://www.elbaasy.org>
4. <http://www.iaar.kz>
5. Государственный образовательный стандарт высшего профессионального образования по направлению «Педагогическое образование» - бакалавриат и магистратура. – Б., 2015. –350 с.